

องค-, องค์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เก็บคำว่า องค- [อง-คะ] กับ องค์ [อง] ไว้ด้วยกัน สองคำนี้มีความหมายเหมือนกัน แต่ต่างกันที่การนำไปใช้ ซึ่งคำว่า องค- ต้องประกอบกับคำอื่นเสมอ

คำว่า องค- และ องค์ ที่เป็นคำนาม หมายถึง ส่วนของร่างกาย อวัยวะ ในราชาศัพท์คำว่า องค์ หมายถึง ตัว ใช้แก่หม่อมเจ้า เช่น ฐิติองค์ แต่งองค์ คำว่า องค์ ยังหมายถึง ส่วนย่อยที่เป็นองค์ประกอบ เช่น มรรคมีองค์ ๘ และในราชาศัพท์ องค์ เป็นลักษณะนามใช้ เรียกอวัยวะ สิ่งของ หรือคำพูด ของกษัตริย์หรือเจ้านาย เช่น พระทนต์ ๑ องค์ (ฟัน ๑ ซี่) พระศรี ๑ องค์ (หมวก ๑ คำ) พระบรมราโชวาท ๒ องค์ นอกจากนี้ องค์ ยังใช้เรียกสิ่งที่เกิดพบขางอย่างในทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป ๑ องค์ พระเจดีย์ ๒ องค์ ด้วย

คำว่า องค- ที่นำไปประกอบกับคำอื่นมีตัวอย่างเช่นคำว่า องครักษ์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองป้องกัน คำว่า องคมนตรี หมายถึง ตำแหน่งที่มีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ คำว่า องคกิจการ หมายถึง ความชำรุดแห่งอวัยวะต่าง ๆ มีแขนหัก คางอด เป็นต้น คำว่า องควิทยา หมายถึง ความรู้เรื่องลักษณะศีรษะปรากฏตามร่างกาย

ส่วนคำว่า องค์ ที่ประกอบกับคำอื่น มีหลายคำเช่นกัน เช่น คำว่า องค์กร หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือสถาบันซึ่งเป็นส่วนประกอบของหน่วยงานใหญ่ที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกัน เช่น คณะรัฐมนตรี เป็นองค์กรบริหารของรัฐ สภาผู้แทนราษฎร เป็นองค์กรของรัฐสภา คำว่า องค์กฐิน หมายถึง ผ้ากฐิน หรือผ้าผืนที่ถวายพระสงฆ์เพื่อกรานกฐิน คำว่า องค์ความรู้ หมายถึง ความรู้ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วนำมาบูรณาการเข้าเป็นความรู้ในระดับที่สูงขึ้น คำว่า องค์ประกอบ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบเป็นสิ่งใหญ่ หรือส่วนของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องประกอบทำให้เกิดเป็นรูปขึ้นใหม่โดยเฉพาะ หรือที่เรียกว่า ส่วนประกอบ.

อภิเดช บุณยสงคราม